

Miljöinspektör
Lilian Flygare Ivarsson
0410-73 32 48
lilian.flygare-ivarsson@trelleborg.se

Samhällsbyggnadsnämnden

"Handlingsplan för att minska spridningen av mikroplaster i Trelleborgs kommun - Projekt mikroplaster", reviderad version

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att godkänna och sända den reviderade handlingsplanen vidare till kommunfullmäktige för antagande.

Beskrivning av ärendet

Samhällsbyggnadsförvaltningens miljöavdelning har den 24 april 2018 översänt remiss angående "Handlingsplan för att minska spridningen av mikroplaster i Trelleborgs kommun – Projekt mikroplaster" till samtliga nämnder och kommunala bolag i Trelleborgs kommun, för att inkomma med synpunkter senast den 25 maj 2018. Handlingsplanen är i remissutgåvan uppdelad i en inledande del, i elva delprojekt, i en informationsdel och slutligen i en referensdel. Nedan följer en sammanfattning av de synpunkter som kommit in från nämnderna och kommunala bolagen. Miljöavdelningen har reviderat handlingsplanen, så att stor hänsyn tas till de synpunkter som kommit in från berörda nämnder och kommunala bolag. Handlingsplanen är dessutom tänkt att vara ett levande dokument, som underlag för kommande arbetsgrupper i delprojekten, i vilka de bästa lösningarna på problematiken arbetas fram. Handlingsplanen behandlas i samhällsbyggnadsnämnden den 14 augusti 2018. se bilaga A.

Sammanfattning av svar på remissutgåvan

Denna sammanfattning innehåller synpunkter från de nämnder och kommunala bolag i kommunen som har besvarat remissen. Stor hänsyn har tagits i den reviderade handlingsplanen till de nämnder och kommunala bolag som blir berörda av handlingsplanen.

Nämndernas remissvar

Arbetsmarknadsnämnden ställer sig positiv till de föreslagna åtgärderna och avstår dock från att yttra sig eftersom innehållet i planen inte berör nämndens verksamhet.

Socialnämnden anser att handlingsplanen kommer att ligga till grund för ett gemensamt ansvar för Trelleborgs kommuns nämnder och kommunala bolag samt avstår från att lämna yttrande.

Fritidsnämnden beslutar att meddela samhällsbyggnadsförvaltningen att fritidsnämnden saknar erinran gällande handlingsplan mikroplast. Förvaltningen arbetar aktivt för att minska utsläppen av mikroplaster i fritidsnämndens verksamheter samt att de vid nyanläggning av konstgräsplaner tar detta i beaktande.

Kulturnämnden väljer att inte yttra sig.

Servicenämnden ställer sig positiv till föreslagen handlingsplan och deltagande i detta arbete. Servicenämnden vill betona att serviceförvaltningen och dess olika avdelningar, främst fastighets- och upphandlingsavdelningen, arbetar på uppdrag av andra förvaltningar och det är dessa som skall ta fram och definiera relevanta krav. När det gäller upphandlingar, framgår detta av Upphandlingspolicyn. När det gäller fastighetsfrågor regleras dessa exempelvis genom verksamhets- eller myndighetskrav i byggprojekt.

Bildningsnämnden ställer sig bakom det övergripande syftet med handlingsplanen. Bildningsnämnden ställer sig dock frågande till huruvida en handlingsplan som pekar ut andra nämnder och förvaltningar som ansvariga för genomförande av åtgärder kan beslutas av samhällsbyggnadsnämnden. Om det finns en rättslig eller annan grund för att ålägga övriga nämnder att genomföra åtgärder som föreslås i handlingsplanen behöver detta förtydligas. Om sådan grund inte finns bör handlingsplanen beslutas av kommunfullmäktige. Handlingsplanen bör kompletteras med konsekvensbeskrivning framför allt om det behöver tillföras resurser.

Bildningsnämnden tar vidare upp *Delprojekt 3. Gummibaserade falltytor och multiplaner*. Bildningsnämnden anser att ersätta gummiytter med andra material, såsom grus på skolgårdar skapar ett stort merarbete, kopplat både till städning utomhus och lokalvård inomhus. Vid val av andra material än gummibeläggning måste även tillgängligheten för personer med rörelsehinder tas i beaktande. Eftersom det är serviceförvaltningen som ansvarar för anläggning och skötsel av förskole- och skolgårdar är det i första hand de som får svara för eventuella organisatoriska och ekonomiska konsekvenser kopplat till föreslagna åtgärder.

Bildningsnämnden tar vidare upp *Delprojekt 7. Nedskräpning*. Bildningsnämnden påpekar att bildningsförvaltningen idag bidrar till förskolors och skolors medverkan i Håll Sverige Rents årliga aktion mot nedskräpning. Bildningsförvaltningen framhåller att det inte finns någon organiserad källsortering av plast på förskolor och skolor i kommunen. Införande av källsortering av plast förutsätter samarbete i första hand med serviceförvaltningen och kan kopplas till undervisning och läroplansmål.

Tekniska nämnden anger övergripande att VA-avdelningen ansvarar för dagvattenhantering och för kommunens avloppsreningsverk och därigenom har många beröringspunkter rörande mikroplaster. VA-avdelningen och Park- och naturavdelningen lämnar var sin del av remissvarsdokumentet. Tekniska förvaltningen anser att det saknas följande väsentliga delar: finansiering av åtgärder, vilket omöjliggör ett godkännande av planen, samt förtydligande att miljöavdelningen generellt bör stå för bevakning av kunskapsläget och information till övriga förvaltningar.

Park- och naturavdelningen lämnar följande synpunkter.

För *Delprojekt 2. Konstgräsplaner*, anger man att det inte ligger inom tekniska förvaltningens ansvarsområde. Vid den senaste planen används kork i stället för gummigranulat.

För *Delprojekt 3. Gummibaserade fallskyddsytor och multiplaner*, anger Park- och naturavdelningen att de förvaltar ett antal lekplatser där gummibaserade fallskyddsytor förekommer. Motivet till materialvalen är tillgänglighet för rörelsehindrade och det finns i dagsläget inga bra alternativ, men antalet lekplatser med gummibaserade ytor är begränsat. Rutiner för skötsel och underhåll av lekplatser finns, men de ser gärna kompletterande förslag gällande gummibaserade fallytor.

För *Delprojekt 6. Båtbottenfärger, Åtgärdsförslag 2*, anges att bottenprover från Trelleborgs kommuns tre småbåtshamnar visar på rester från båtbottenfärger, som idag är olagliga på svenska marknaden. Föroreningar från olaglig båtbottenfärg är en av orsakerna till att dispenser för dumpning av muddermassor från småbåtshamnarna inte kunnat ansökas. Möjligheter att anlägga båtbottentvättar rent utrymmesmässigt i samtliga tre småbåtshamnar måste ses över. Att införa förbud för båtar med olaglig bottenfärg att ligga i kommunens småbåtshamnar, och att klargöra om båtars färger är godkänd eller inte, skulle kunna användas för att häva avtal med båtägare som använder sig av olaglig båtbottenfärg. *Åtgärdsförslag 3*. Avdelningen Småbåtshamnar planerar att utföra markprover i hamnarnas uppställningsplatser för att klargöra ytornas status gällande markföroreningar, samt att upprätta handlingsplaner för ytorna.

För *Delprojekt 7. Nedskräpning*, har tekniska förvaltningen i princip samsyn med förslaget, dock praktiska, personaltekniska och finansiella aspekter som gör att det inte kan följas fullt ut.

För *Delprojekt 11. Information*, anges att information i tekniska förvaltningens skrift till Trelleborgarna torde vara möjlig med reservation för eventuella kostnader som får regleras.

VA-avdelningen lämnar följande synpunkter.

Generella synpunkter: VA-avdelningen anser att det är problematiskt att det saknas verkliga data eller uppskattningar på hur flertalet av källorna av mikroplaster verkligen når våra vatten eller åkermarker (spridningsvägar). Det saknas i dagsläget en standardiserad metodik för analys av mikroplaster, provtagning och provhantering. Provtagning och provhantering är dessutom mycket känsliga för föroreningar, eftersom vår livsmiljö har så stora inslag av olika plastmaterial. Dessa osäkerheter är viktiga att beakta och kostsamma åtgärder som har en mindre effekt bör ej genomföras ur ett samhällsekonomiskt

perspektiv. Åtgärder bör i första hand koncentreras på att substituera material och rena så nära källan som möjligt för att uppnå största möjliga effekt. För de källor vars vatten avleds till reningsverk ligger ansvaret på verksamhetsutövaren och för tillsynsmyndigheten att kontrollera att substitution och tillräcklig rening sker.

Detaljerade synpunkter för *Delprojekt 1. Rening av dagvattenutsläpp. Väg- och däckslitage*. Handlingsplansplanen saknar åtgärder för att hindra och förebygga utsläpp vid källan. Om vägtrafiken är den största källan till mikroplast, borde åtgärder i första hand sättas in i ett tidigare skede, innan partiklar når dagvattnet. För *åtgärd 1* tillstyrker VA-avdelningen åtgärdsförslaget, men anser att sista stycket ska strykas för att tydliggöra att det berör bevakning av lagstiftning och forskning kring potentiella åtgärder. Inled med att det ska ske bevakning av myndigheter, forskares och andra aktörers arbete med mikroplaster kopplade till vägtrafik och dagvatten. Tillägg bevakning av möjlighet till externa, finansiella bidrag. *Åtgärd 2* kan integreras med åtgärd 1. *Åtgärd 3* tillstyrks inte, eftersom samma åtgärder behandlas i *Regelverk för hållbar dagvattenhantering*. I regelverket framkommer det att det är fastighetsägares och verksamhetsutövars ansvar att dagvattnet inte är förorenat då det avleds till allmän dagvattenläggning. Det ska bedrivas ett aktivt uppströmsarbete, både från VA-huvudmannens sida och från samhällsbyggnadsförvaltningens tillsyn av verksamheter. Det framkommer i regelverket att vid nybyggnation och renovering av befintligt dagvattennät ska möjligheten att förse ledningsnät med tömningsbart slamfång utredas. Både slamfång och sopning är åtgärder för att minska mängden partikulärt material och föroreningar som når dagvattnet och borde än vara gynnsamt för att minska mängden plastpartiklar. Lokalt omhändertagande av dagvatten och fördröjning genom öppna dagvattensystem som dammar, är också åtgärder som förespråkas. VA-avdelningen anser att *åtgärd 4* och *åtgärd 5* ska strykas beroende på att det i dagsläget inte finns någon standardiserad metodik för provtagning, provhantering eller analyser av mikroplast. Mätning av antal partiklar uppströms och nedströms en process kan ge missvisande resultat, då partiklarna kan sönderdelas under transporten. VA-avdelning förordar att avvaktar med initiering av utredningar och analyser i kommunal regi till dess att tillförlitliga och standardiserade metoder till rimlig kostnad finns att tillgå.

För *Delprojekten 2-8* sympatiserar VA-avdelningen med att åtgärder som genomförs så nära källan som möjligt.

För *Delprojekt 9. Rening av inkommande spillvatten till och slam från avloppsreningsverk*, anser VA-avdelningen att rubriken är missvisande. VA-avdelningen anser att ingressen ska kompletteras med att från områden med kombinerade avloppssystem kommer mikroplast även från vägsitage, konstgräs mm. Vidare anser VA-avdelningen att ingressen ska kompletteras med att reningsverken redan idag renar 95-100 % mikroplastpartiklar större än 300 µm från vattenfasen och 70-99 % större än 20 µm. Mikropartiklarna hamnar antingen i avskilt rens eller i slamfasen. Det är mycket begränsat med studier över hur mikroplaster påverkar jordbruksmark, mer forskning behövs. VA-avdelningen anser att *åtgärd 1* ska omformuleras till en punkt som berör bevakning av myndigheters, forskare och andra aktörers arbete med mikroplaster kopplade till avloppsvattenrening och avsluta med listade exempel. VA-avdelningen tillstyrker inte *åtgärd 2*, utan ska strykas. Ytterligare

rening av inkommande spillvatten är inte processtekniskt möjligt. Rening med olika typer av avancerad ultrafiltrering och adsorption med aktivt kol installeras på utgående renat vatten. VA-branschen står inför en tid av höjda krav på det renade avloppsvattnet, vilket troligen kommer att ge skärpta villkor vid framtida tillståndprocesser. Avloppsreningsverken kommer sannolikt att utveckla befintlig rening med mer avancerad teknik. Denna utveckling kommer att ge synergieffekter även för reducering av de parametrar, exempelvis mikroplaster och läkemedelsrester, som inte ingår i de nya villkorsformuleringarna. VA-avdelningen föreslår att mikroplaster kopplat till kommunens avloppsvatten främst åtgärdas med olika typer av uppströmsarbete, och att man avvaktar med införande av nya processteg tills man vet mer om omfattning av mikroplastproblematiken i Trelleborgs kommuns avloppsvatten. När standardiserade analysmetoder tagits fram, behöver mikroplaster kartläggas i avloppsreningsverket, innan beslut om nytt processteg är aktuellt.

Kommunstyrelsen har beslutat besvara remissen enligt kommunledningsförvaltningens avdelning för Hållbar Utvecklings yttrande. Hållbar Utveckling anser att åtgärder kopplade till delprojekten går helt i linje med redan antagna lokala miljömål vad gäller genomförandetid och kvantitativa och kvalitativa resultat. Med en god matchning med kommunens antagna miljömål kan handlingsplanen bli ett mycket smart verktyg som hjälper kommunens förvaltningar att konkretisera och att nå flera av de redan antagna lokala miljömålen, särskilt de som är kopplade till riksdagens miljö kvalitetsmål giftfri miljö. Samtliga delmål bör få en föreslagen deadline, där några delmål ska vara genomförda inom kortare tid medan andra sätts på en längre tid, för att få handlingsplanen levande under hela tiden den är aktuell. En kostnadsberäkning behöver kopplas till var och ett delmål. Inom flertalet av åtgärder finns möjligheter att ordna hjälp till finansiering via externa medel genom olika ansökningar till fonder och utlysningar samt att ge några specifika exempel på detta. Vidare anser Hållbar Utveckling att inledande stycke ska förtydligas mer varför det är olämpligt att i miljön anrika mikroplaster av olika slag och varför biologisk mångfald lider skada av dessa partiklar. Även problematiken kring de diffusa utsläpp av mikroplaster som sker idag kontinuerligt är klokt att översiktligt nämna redan i inledningen av handlingsplanen. Hållbar Utveckling pekar på att kopplingen till Trelleborgs lokalt antagna miljömål saknas. En tydligare beskrivning önskar av miljöavdelningens roll i upplägget och vem som ansvarar för uppföljningsprocessen. Liknande processer behöver en målmedveten "motor" för att processen och handlingsplanen ska kunna implementeras. Det vore klokt att redan nu tydlig sätta upp processramarna med motor och drift samt kopplingen till Stratsys-verktyget. Vidare tas delprojekten och tillhörande åtgärder upp.

Delprojekt 1. Rening av dagvattenutsläpp. Väg och däckslitage. Det upplevs märkligt att blanda livsmedelsfrågan och däckslitage med åtföljande dagvattenhantering i samma delprojekt. Om det finns indikationer om att Trelleborgs dricksvatten kan vara kontaminerat med mikroplaster finns anledning att lägga denna fråga i ett eget separat delprojekt med tillhörande specifika åtgärder. *Åtgärd 1.* Innehåller många olika åtgärder, och det kommer att förenkla utvärdering och uppföljning om dess åtgärder punktas upp eller läggs som flera separata åtgärder i stället. *Åtgärd 3.* Kan kompletteras med t.ex. att tillräcklig renhållning och sopning av vägnätet genomförs kontinuerligt i lämplig grad för att höja kvaliteten på dagvatten som når recipient. Under

ansvariga omnämns Trafikverket. Det är tveksamt om Trafikverket ska omnämnas på detta sätt, utan istället kan Trafikverket omnämnas i en åtgärd där uppgiften är att ta upp en dialog med Trafikverket om problematiken.

Delpjekt 2. Konstgräsplaner. För tydlighetens skull är det önskvärt att förkortningar skrivs ut. Det hade varit bra om det framgick vilka typer av konstgräsplaner som finns anlagda i Trelleborgs kommun. Det är bra om samtliga siffror ses över för att säkerställa att det är rätt, samt att källor till siffror omnämns. Det borde vara relativt enkelt att minska svinnet av fyllningsmaterial vid konstgräsplanerna med att omedelbart introducera förutsättningar för en beteendeförändring i form av information om att borsta av sig och tömma skorna på anvisad plats, en sorts plastfälla eller saneringsplats på maximalt avstånd från närmaste dagvattenbrunn, så att fyllnadsmaterialet kan återanvändas. En god information om problematiken med fyllnadsmaterialet och lämpligt beteende för att minska svinnet och därmed miljöpåverkan bör ges till samtliga lag, ledare, spelare och anhöriga till spelare.

Delpjekt 10. Rening av havet utanför Trelleborgs kommuns kust. Det vore lämpligt att även involvera Trelleborgs Hamn AB i åtgärdsarbetet som en av de ansvariga.

Förslag till ytterligare delpjekt. Avdelningen för Hållbar Utveckling föreslår *Delpjekt 12. Trelleborgs kommun plastbantar.* Detta delpjekt syftar till att Trelleborgs kommun på ett strukturerat sätt ska minska sina inköp av plastbaserade produkter på olika sätt, t.ex. genom att undvika engångsartiklar som plastskedar och muggar, eller att ställa krav på minskad användning av förpackningsmaterial, små förpackningar och onödigt emballage. Slutligen påpekas att genom Projekt mikropaster kommer Trelleborgs kommun att bidra till en mera hållbar utveckling och därmed även på ett bra sätt tillvarata barns, ungas och kommande generationers rättigheter till en tillgänglig, ren och hållbar miljö i framtiden.

Kommunala bolagens remissvar

AB Trelleborgshem konstaterar att bolaget inte har några synpunkter eller något att tillägga till remissförslaget.

Östersjöterminalen AB:s styrelse har tagit del av remissen och anser att det är genomarbetad remiss och har inga synpunkter på innehåll eller skrivning.

AB Visit Trelleborg (Bolaget) ser mycket positivt på att det i kommunen tas fram en handlingsplan för Trelleborgs kommun som underlag och vägledning för kommunens långsiktiga arbete med att minska och begränsa spridningen av mikropaster, mikroskräp och farliga kemiska ämnen i miljön. Ett fokuserat och målinriktat arbete på lång sikt är en förutsättning för att Trelleborg i framtiden ska uppfattas som en attraktiv destination att besöka. Bolaget har i övrigt inte några synpunkter eller invändningar avseende framlagt förslag till handlingsplanen.

Trelleborgs Hamn AB ser positivt på initiativet att ta fram denna handlingsplan. Trelleborgs Hamn AB förutsätter att Trelleborgs Hamn AB kommer att vara representerade i relevanta delpjekt och arbetsgrupper, även om det inte har framgått i den ursprungliga versionen av handlingsplanen att Trelleborgs Hamn AB kommer att vara representerade i delpjekten.

Trelleborgs Stadsnät AB har generellt en i allmänhet positiv uppfattning att frågan om spridning av mikroplaster är en mycket angelägen fråga. När det gäller Trelleborgs Stadsnät's operativa verksamhet, innebär den att fibrera hushåll, kommunala verksamheter och företag i kommunen. Trelleborgs Stadsnät AB utgår från att frågan om kanalisationsrörens uppbyggnad och plasttyp bevakas på en nationell nivå genom den tillhörighet bolaget har i Svenska Stadsnätförbundet.

Förvaltningens bedömning

Miljöavdelningen bedömer att inkomna synpunkter är ytterst värdefulla för att handlingsplanen ska bli en heltäckande, kraftfull och samtidigt en realistisk handlingsplan. Miljöavdelningen tackar samtliga remissinstanser för stöd, klargöranden och tillrättaläggande av problematiken. Miljöavdelningen har i "Handlingsplan för att minska spridningen av mikroplaster i Trelleborgs kommun - Projekt mikroplaster", reviderad version, tagit stor hänsyn till och reviderat handlingsplanen enligt de inkomna synpunkterna. De nämnder/förvaltningar och kommunala bolag som har "glömts bort" i den ursprungliga handlingsplanen, kommer att vara representerade i den reviderade versionen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår att samhällsbyggnadsnämnden antar den reviderade handlingsplanen.

Bilagor

Till denna tjänsteskrivelse hör följande bilagor.

Bilaga A "Handlingsplan för att minska spridningen av mikroplaster i Trelleborgs kommun - Projekt mikroplaster", reviderad version, med Bilaga 1 TN § 100 Regelverk för hållbar dagvattenhantering TN 2018/196

Malin Widén
Stf miljöchef

Lilian Flygare Ivarsson
Miljöinspektör

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige i Trelleborgs kommun

